

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Ὁ γηραιὸς ἐν Σόρῳ ἱστοριοδίφης κ. Περ. Ζερλέντης πλὴν ἄλλων του μικρῶν δημοσιευμάτων, κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν δημοσιευθέντων, κατώρθωσε παρὰ τὰς παρ' ἡμῖν τυπογραφικὰς δυσχερείας νὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸ δεύτερον μέρος τῶν «Ἱστορικῶν ἐρευνῶν περὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν νήσων», τὴν Μητρόπολιν Ζαρνάτας καὶ τὰ Ἱστορικὰ σημειώματα τοῦ βιβλίου τοῦ ἐν Νάξῳ μοναστηρίου τῶν Καπουκίνων 1649—1753.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔργον περιλαμβάνει ἐνθυμήσεις ἀναγεγραμμένας γαλλιστὶ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ἐν τῇ πόλει τῆς Νάξου μονῆς τῶν Καπουκίνων ὑπὸ καπουκίνων μοναχῶν, κατὰ τὰ ἔτη 1649—1753, τὰς ὁποίας ἐν ἐλληνικῇ μεταφράσει ἐκδίδει ὁ ἐκδότης προτάξας μακρὰν εἰσαγωγὴν. Τὰ κυριώτερα κεφάλαια τῆς νησιωτικῆς ἱστορίας, περὶ ὧν διδάσκουσι τὰ σημειώματα ταῦτα εἶναι 1) περὶ τοῦ γαλλικοῦ προξενείου Νάξου, 2) περὶ τῆς καθολικῆς ἐπισκοπῆς Νάξου, 3) περὶ τοῦ κατάπλου εἰς Πάρον καὶ Νάξον τοῦ ἐν Κ]πόλει γάλλου πρεσβευτοῦ *de Nointel*, 4) περὶ τῶν μονῶν τῶν καπουκίνων καὶ ἰησοιτῶν, 5) περὶ τῆς δράσεως τῶν φράγκων πειρατῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ, 6) περὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς δράσεως τῶν καπουκίνων, 7) περὶ τῆς ἀσκήσεως τῆς ἱατρικῆς ὑπὸ καπουκίνων καὶ ἰησοιτῶν.

Δυπηρὸν εἶνε ὅτι αἱ ἐνθυμήσεις αὗται δὲν ἐξεδόθησαν ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ τοῦ πρωτοτύπου καὶ ὅτι ἡ μετάφρασις δὲν ὑπῆρξεν ἐπιμελημένη οὐδ' ἐνιαία.

Ἰ. Κ. Βογιατζίδης

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐν τῷ περιοδικῷ «*Hellas*» τῆς 22 Ὀκτωβρίου 1922 ἀναγινώσκουμεν μεταξὺ ἄλλων *«Wieder steht man auch bei diesem Bande staunend vor der Lebensarbeit dieses wahrhaft weisen Mannes, der nicht nur zu seinen Lebzeiten 15 volle Jahre lang ganz allein und ohne Mitarbeiter den Hellenomnemon gegründet, geleitet und herausgegeben hat neben seinen sonstigen zahlreichen wissenschaftlichen und anderen Aemtern, sondern der es auch möglich gemacht hat, ein so reiches handschriftliches Material zu sammeln, dass auf Grund desselben auch nach seinem Tode noch viele Bände seiner Monatschrift die von den Gelehrten aller Länder hochgeschätzt wird, gedruckt werden können»*.

— Ἐξεδόθη τὸ 1 καὶ 2 τεῦχος τοῦ εἰκοστοῦ τετάρτου τόμου τῆς ὑπὸ τοῦ *Krumbacher* ἰδρυθείσης καὶ νῦν ὑπὸ τοῦ *Aug. Heisenberg*

καὶ Paul Marc ἐκδιδόμενης «Byzantinische Zeitschrift». Τὰ δύο ταῦτα τεύχη πλουσιώτατα εἰς ὕλην ἐκλεκτὴν καὶ ποικίλην περιέχουσι δέκα καὶ τέσσαρας διατριβάς, ἐξ ὧν αἱ ἀκόλουθοι τρεῖς ἔχουσι γραφὴν ὑπὸ ἡμετέρων λογίων ἦτοι 1) Ἀκριτικαὶ μελέται ὑπὸ I. K. Βογιατζίδου, 2) *Fin worthwhilester gen. Plus au/ ουνις* ὑπὸ Γ. Ν. Χατζιδάκι καὶ 3) Περὶ τοῦ ὄρουσ Ὁξεία ὑπὸ I. Μηλιοπούλου. Τὸ δεύτερον μέρος περιέχει τὴν βιβλιογραφίαν ἑνδεκά ἔργων, τὸ δὲ τρίτον πλοισίας βιβλιογραφικὰς σημειώσεις καὶ εἰδήσεις. Τὰ δύο τεύχη ἀποτελοῦσι τόμον ἐκ διακοσίων ἐνενηκοντα ἑξ σελίδων. Τὸ ἀξιόλογον τοῦτο περιοδικὸν ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ ὑποστηριχθῆ καὶ παρ' ἡμῖν. Ἡ ἔτησία συνδρομὴ τοῦ περιοδικοῦ ἔχει ὀρισθῆ διὰ τὴν Ἑλλάδα εἰς δραχμὰς διακοσίας.

— Ἐξεδόθη τὸ 3 καὶ 4 τεύχος τοῦ τρίτου τόμου τῶν *Byzantinisch-Neugriechischen Jahrbücher* τῶν ἐκδιδόμενων ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς βυζαντιολόγου Ν. Βέη ἐν Βερολίνῳ. Διὰ τῶν ἐκδοθέντων δύο τευχῶν συμπληροῦται ὁ τρίτος τόμος. Τὰ δύο ταῦτα τεύχη πλουσιώτατα εἰς ὕλην περιέχουσιν εἴκοσι καὶ τρεῖς διατριβάς, ἐξ ὧν αἱ ἀκόλουθοι ἑξ ἔχουσι γραφὴν ὑπὸ ἡμετέρων λογίων ἦτοι

1) Εἰς τὸ περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Πάρου (1537) δημῶδες ἄσμα ὑπὸ Στ. Ξανθουδίδου. 2) «*Bambacoratus*» ein Beinamen des Kaisers Alexios III Angelos (1195—1203) ὑπὸ Ν. Βέη. 3) *Markos Eugenikos von Ephesos und die Siebenschläferlegende* ὑπὸ Ν. Βέη. 4) Ὁ μεμβράνινος κώδιξ ὑπ' ἀριθ. 244 τοῦ ἐν Κ]πόλει ἱεροῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ὑπὸ Β. Α. Μυστακίδου. 5) *Über einige neugriechische adjektiva wie ὁ βρόμος, ὁ κρύος, ὁ σολήνης und der gleichen* ὑπὸ Γ. Ν. Χατζιδάκη. 6) *Zu einem Gedicht des Michael Akominatos* ὑπὸ Ν. Βέη. 7) *Geschichtliche Forschungsergebnisse und Mönchs- und Vorksaugen über die Cründer der Meteorenklöster* ὑπὸ Ν. Βέη. Τὰ δύο τεύχη ἀποτελοῦσι τόμον ἐκ σελίδων ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε. Τὸ ἀξιόλογον τοῦτο περιοδικὸν ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ ὑποστηριχθῆ καὶ παρ' ἡμῖν. Ἡ ἔτησία συνδρομὴ τοῦ περιοδικοῦ ἔχει ὀρισθῆ διὰ τὴν Ἑλλάδα εἰς δραχμὰς εἴκοσιν.

— Ἡ Ἑταιρεία Βυζαντικῶν Σπουδῶν ἐπιδιώκουσα τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματός της, ἦτοι ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν ἐκλαίκευσιν τῶν γνώσεων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν Βυζαντινὴν ἱστορίαν καὶ τὸν Βυζαντινὸν πολιτισμὸν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν προαγωγὴν τῶν Βυζαντικῶν Σπουδῶν, ἔδωκε καὶ ἐφέτος σειράν διαλέξεων ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Πιρνασσοῦ καὶ διωργάνωσε σειράν ἀνακοινώσεων ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς.

Διηλέξεις ἔκαμαν οἱ ἑξῆς 1) ὁ κ. Φ. Κουκουλές, Περὶ τῶν δύο εἰδῶν τοῦ Βυζαντινοῦ θριάμβου (διαπομπεύσεως—ἐντίμου θριάμβου), 2) ὁ κ. Σκ. Ζερβός, Περὶ τῆς Δωδεκανήσου κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους, 3) ὁ κ. Α. Διαμαντόπουλος, Περὶ Ἡρακλείου καὶ τοῦ ἔργου του, 4) ὁ κ. Ν. Καλογερόπουλος, Περὶ τῆς Χριστιανικῆς τέχνης

τῶν Ἀθηνῶν, 5) ὁ κ. Ἀνθ. Παπαδόπουλος, Περὶ τοῦ θρησκευτικοῦ θεάτρου τῶν Βυζαντινῶν, 6) ὁ κ. Π. Ἀγγελετόπουλος, Περὶ σημείων τινῶν τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου, 7) ὁ κ. Κ. Φίλανδρος, Περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ μέσου τῶν αἰώνων, καὶ 8) ὁ κ. Κ. Ἀμαντος, Περὶ τῆς φιλανθρωπίας κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους.

Ἀνακοινώσεις ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας ἔκαμαν οἱ ἐξῆς: 1) ὁ κ. Θ. Βολίδης, Περὶ τῆς ἐν Εὐβοίᾳ ἱεράς μονῆς ἀγίου Νικολάου τοῦ Γαλατακη, 2) ὁ κ. Φ. Κουκουλές, Περὶ τῆς σημασίας τοῦ λαογραφικοῦ ἔργου τοῦ Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου, 3) ὁ κ. Π. Ζωγράφος, Περὶ ἑτικῶν, ἐργαλείων καὶ τρόπων ζωγραφικῆς παρα τοῖς Βυζαντινοῖς ἀγιογράφοις, 4) ὁ κ. Γ. Σωτηρίου, Περὶ ἐπιγραμφῶν καὶ χαραγμάτων τῆς ἐν Φωκίδι μονῆς τοῦ ὁσίου Λουκά ὡς καὶ περὶ τῆς τεχνικῆς τῶν μεσαικῶν, 5) ὁ κ. Α. Ξυγγόπουλος, Περὶ τῶν οἰκιῶν τοῦ Μυστρά, 6) ὁ κ. Γ. Βογιατζίδης, Περὶ ματαιωθείσης καταστροφῆς τῆς Ἁγίας Σοφίας κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα καὶ 7) ὁ κ. Κ. Ἀμαντος, Περὶ τῆς Μουσουλμανικῆς κατακτῆσεως καὶ τῶν προνομίων τῶν Χριστιανῶν.

Περίληψις τῶν ἀνακοινώσεων τούτων θὰ δημοσιευθῇ ἐν τῇ Ἐπετηρίδι, τὴν ὁποίαν προσεχῶς θὰ ἐκδώσῃ ἡ Ἑταιρεία, ἐξασφαλίσασα τὴν σχετικὴν δαπάνην τῆς ἐκδόσεως.

— Εἰς τὰς τακτικὰς συνεδρίας τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικῆς ἑταιρείας ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1923 κ. ἐ. ἔγνωσαν αἱ ἐξῆς ἀνακοινώσεις ἐταίρων αὐτῆς ἀναφερόμεναι εἰς τὴν βυζαντινολογίαν: 1) Ἰ. Κ. Βογιατζίδου, περὶ τοῦ βυζαντινοῦ ἀνθικοῦ γλωσσarioυ, 2) Κ. Ἀμάντου, περὶ τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς μικρᾶς Ἀσίας πρὸς τὰς νήσους καὶ τὴν Εὐρώπ. Ἑλλάδα, 3) Στ. Δεινάκ, συμβολὴ εἰς τὸ Κρητικὸν θέατρον, 4) Ἰ. Σαρῆ, περὶ μεσαιωνικῶν τινῶν τοπωνυμίων, 5) Ἀνθ. Παπαδοπούλου, περὶ τῶν παρὰ Σιμοκάτη θεανδρικῶν μυστηρίων, 6) Φ. Κουκουλέ, περὶ τῆς ἐξασθενώσεως καὶ ἐκπτώσεως τοῦ ε καὶ ι, 7) Μ. Στεφανίδου, περὶ τῶν βυζαντινῶν μνηματικῶν, 8) Ἰ. Κ. Βογιατζίδου, περὶ τῆς φορολογικῆς διατάξεως τοῦ 1670 ἐπὶ τουρκοκρατίας, 9) Ἀνθ. Παπαδοπούλου, περὶ τῶν μεσαιωνικῶν καὶ νέων ἐπιθέτων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς —ι.

— Κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἱπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν μετέβη εἰς Σόφιαν ὁ Ἐφορος τῶν Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων κ. Γ. Σωτηρίου, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς τεχνικὸς σύμβουλος πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν ἀποδοτέων ὑπὸ τῆς Βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως ἐκκλησιαστικῶν ἀντικειμένων, τῶν ἀφαιρεθέντων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἐκ τῶν Μονῶν τῆς Ἀνατολ. Μακεδονίας, Τιμίου Προδρόμου παρὰ τὰς Σέρρας καὶ Εἰκοσιφοινίσσης ἐπὶ τοῦ Παγγαίου. Ἐπὶ τῆς Βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως ἀπεδόθησαν ἐξήκοντα δύο ἀντικείμενα ἐκκλησιαστικῆς χρήσεως ἦτοι: Δειψανοθήκαι, Δισκοπάτηρα, Θυματήρια, Ἱερατικά ἄμφια, ξυλόγλυπτοι σταυροὶ μετὰ ἐπενδύσεων καὶ πολυτίμων λίθων, προσέτι δὲ τὸ Λάβαρον καὶ ἡ σφραγίς τῆς Μονῆς Τιμίου Προδρό-

μου. Πλήν τῶν ἀντικειμένων τούτων ἀπεδοθήσαν καὶ διακόσιοι πενήκοντα ἐννέα Κώδικες (χειρογραφαὶ καὶ ἐντυπα βιβλία) προερχόμενα κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου. Ἐκ τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης ἐλάχιστα ἀντικείμενα καὶ βιβλία ἀνευρέθησαν. Τὰ ἀποδοθέντα ἀντικείμενα μετὰ τὴν παραλαβὴν τῶν ἐσφραγίσθησαν, συμφωνῶς δὲ πρὸς τὴν συνθήκην, θ' ἀποσταλῶσι, φροντίδι τῆς Βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως, μέχρι τῶν ἑλληνικῶν συνόρων, ὅπουθεν θὰ μετακομισθῶσιν εἰς Ἀθήνας.

— Παρὰ τὸν νέον προσφυγικὸν συνοικισμόν τῆς Ν. Ἀγχιάλου, τὸν συμπηχθέντα παρὰ τὸν Ἀλμυρὸν τῆς Θεσσαλίας, ἔχον κατὰ τύχην ἀνευρεθῆ λείψανα χριστιανικῶν μνημείων, ἀναγομένων ἔνεκα τῆς τέχνης τῶν εἰς τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα. Κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μετέβη ὁ Ἐβόρος Βυζαντ. Ἀρχαιοτήτων κ. Γ. Σωτηρίου ἵνα ἐνεργήσῃ δοκιμαστικὰς ἀνασκαφὰς καὶ προσδιορίσῃ τὴν ἀρχαιολογικὴν ζώνην. Ἡ δοκιμαστικὴ ἔρευνα ἔφερεν εἰς φῶς δύο χριστιανικὰς Βασιλικὰς, ὧν αἱ διαστάσεις εἶναι 10 μ. μήκος καὶ 20 μ. πλάτος διὰ κίωνων εἰς τρεῖς στοὰς χωριζόμενας, μετὰ διπλοῦ νάρθηκος καὶ ἡμικυκλικῆς ἀψίδος. Τὰ ἀνευρεθέντα γλυπτὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη εἶναι ἐπιμελέστατα κατεργασμένα, ἀνάγονται δὲ εἰς τοὺς πρὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ χρόνους. Ἐξ ἐπιγραφῶν προσδιορίζεται ἡ μία τῶν βασιλικῶν ὡς κτίσμα τοῦ Ἐπισκόπου Ἐλπίδιου ἀκμάσαντος πιθανώτατα περὶ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰῶνος. Πλήν τῶν προσδιορισθεισῶν Βασιλικῶν ὑπάρχει ἐντὸς τῆς οἰκίας Ν. Ζορμπᾶ ψηφιδωτὸν δάπεδον ἐτέρου ναοῦ, ἔχον δὲ δύο ἄλλων χριστιανικῶν ναῶν εὐρίσκονται εἰς θέσιν Ἅγιος Δημήτριος καὶ παρὰ τὴν νεωτέραν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου. Τὸ Ἰπουργεῖον Ἐκκλησιαστικῶν θὰ ἀνακηρύξῃ διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ὡς ἀρχαιολογικοὺς χώρους τὰ μέρη τοῦ νέου συνοικισμοῦ ἐνθα ἀνευρίσκονται τὰ μνημεῖα. Ἡ κατὰ τύχην ἀνευρεθείσα νεκρόπολις αὕτη, περὶ τῆς ὁποίας ἔχει ἤδη δημοσιεύσει ὁ Ἐπιμελητὴς ἀρχαιοτήτων κ. Ν. Γιαννόπουλος προκαταρκτικὰς μελέτας, εἶναι πιθανώτατα αἱ χριστιανικαὶ Φθιώτιδες Θῆβαι, ὡς τοῦτο δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἐξ ἀνευρεθεισῶν πλίνθων μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΘΗΒΩΝ. Ἄν ἡ ζωὴ τῆς πόλεως διήρκεσε καὶ κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους καὶ ἂν ἐπὶ τοῦ χώρου τούτου τοῦ νέου συνοικισμοῦ ἢ ἐπὶ τῆς θέσεως Τσεγκέλι παρὰ τὸν Ἀλμυρὸν πρέπει ν' ἀναζητηθῇ ὁ μεσαιωνικὸς Ἀλμυρὸς τοῦτο θ' ἀποδείξῃ συστηματικὴ ἀνασκαφή, ἥτις θὰ φέρῃ πιθανώτατα εἰς φῶς νεκροπόλεις μεγίστης σημασίας διὰ τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν.